

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 2.06.2026.

Nr. 17/6-3

Atzinums par 2026. gada 17. maijā LTV1 pārraidīto un LSM.lv publicēto informāciju par iespējamo Latvijas gaisa telpas apdraudējumu

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds (turpmāk arī – ombuds) 2026. gada 18. maijā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) 2026. gada 17. maija elektroniskā pasta vēstuli “Sūdzība par LTV un LSM bezatbildīgu rīcību valsts apdraudējuma apstākļos” (turpmāk – Iesniegums), kurā ombuda uzmanība tiek vērsta uz 2026. gada 17. maijā VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk - LSM) programmā “LTV1” pārraidīto un ziņu portālā “LSM.lv” publicēto informāciju un tai pievienoto vizuālo (video) materiālu, par iespējamo gaisa telpas apdraudējumu daļā Latvijas.

Iesniedzējs norāda, ka *apdraudējuma laikā [...] LTV un LSM nekritiski, pretēji drošības institūciju norādījumiem privātpersonām nefilmēt dronus, bet rūpēties par savu drošību, izplatīja [kādas privātpersonas nofilmēto un tiešsaistes sociālajos tīklos izplatīto] video, turklāt, bez jebkādam drošības norādēm - nefilmēt, divu sienu principa u.tml.* [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]

Iesniedzējs uzskata, ka ar šo rīcību LSM:

- 1) *pastiprina haosu un paniku sabiedriskajā telpā;*
- 2) *mudina privātpersonas rīkoties pretēji drošības institūciju rīkojumiem;*
- 3) *neizmanto atbildīgi savu potenciālu informēt par drošību.*

Iesniedzējs Iesniegumā rezumē: *Mediju pārstāvji pastāvīgi piedalās Zemessardzes, NBS mācībās, tāpēc šādus gadījumus nevar uzskatīt par nejaušību, bet sistēmisku drošības pārkāpumu.*

Iepazīstoties ar Iesniegumā norādītajām LSM satura vienībām, ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par to atbilstību VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālajās vadlīnijas noteiktajām prasībām. Par šo lēmumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 19. maija elektroniskā pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds laika periodā no 2026. gada 18. maija līdz 2. jūnijam:

- iepazīnās ar 2026. gada 17. maijā LSM programmas “LTV1” raidījumā “Dienas ziņas” pārraidītā sižeta “Latvijas gaisa telpā uz brīdi ielidojis drons” (turpmāk – Sižets) saturu (raidījuma ierakstā Sižets skatāms no 01:54 līdz 02:38 minūtei);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/376193/dienas-zinas>.

- iepazīnās ar 2026. gada 17. maijā LSM ziņu portālā “LSM.lv” publicēto LSM.lv Ziņu redakcijas raksta “Beidzies gaisa telpas apdraudējums Alūksnes, Balvu, Rēzeknes, Ludzas un Krāslavas novados” (turpmāk – Raksts) saturu, t.sk. ar tam pievienoto video materiālu.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/17.05.2026-beidzies-gaisa-telpas-apdraudejums-aluksnes-balvu-rezeknes-ludzas-un-kraslavas-novados.a647468/?utm_source=lsm&utm_medium=theme&utm_campaign=theme.

- 2026. gada 19. maijā nosūtīja jautājumus LSM galvenajai redaktorei Anitai Braunai un 2026. gada 21. maijā saņēma atbildes vēstuli.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Sižeta un Raksta saturu.

Abas LSM satura vienības – Sižets un Raksts – ir klasificējamas kā ziņas – aprakstoši vēstījumi par kādu notikumu, šajā gadījumā par to, ka 2026. gada 17. maija rītā ir ticis izsludināts brīdinājums par iespējamu gaisa telpas apdraudējumu Rēzeknes, Ludzas, Krāslavas, Alūksnes un Balvu novados un vēlāk izsludinātā apdraudējuma iespējamība ir tikusi atcelta. Lai šī ziņa auditorijai būtu saprotama, abās satura vienībās tika sniegta kontekstuāla informācija, ka minētas dienas rīta agrumā šo novadu iedzīvotājiem tika izsūtīts šūnapraides ziņojums par iespējamo apdraudējumu, kas pēc pāris stundām noslēdzies, jo Krāslavas novadā Latvijas gaisa telpā ielidojušais drons ir atstājis Latvijas gaisa telpu.

Gan Sižetā (no 00:18 minūtes), gan Rakstā kā vizuālais materiāls ir ievietots 16 sekunžu garš video materiāls, kurā redzams tālumā, augstu debesīs lidojošs drons un dzirdama tā motora radītā skaņa.

Tieši šī video materiāla (turpmāk – Aculiecinieka video) izmantošana abās LSM satura vienībās ir Iesniedzēja sūdzības priekšmets.

Rakstā pēc Aculiecinieka video ir skatāms ekrānuzņēmums ar konkrētās dienas rītā Latgales reģionā saņemto šūnapraides ziņojumu, kam seko informācija par to, kā rīkoties gaisa apdraudējuma laikā. Rakstā ir izmantota tīmekļa vietnē “112.lv” publicētā informācija, par ko liecina Rakstā ievietotā aktīvā saite uz tīmekļa vietni “112.lv” ar norādi: *glābēji atgādina*.

Minētās informācijas par rīcību gaisa apdraudējuma laikā vienā no punktiem ir lasāms aicinājums *uzņemtoto foto un video materiālus neievieto sociālajos tīklos, lai neveicinātu dezinformāciju un neatklātu aizsardzības pozīcijas*.

Līdztekus minētajai informācijai Rakstā ir pievienots Aizsardzības ministrijas informatīvais materiāls – infografika, kurā citas informācijas starpā ir norādīts – *Neizplati foto un videomateriālus sociālajos tīklos – nodod materiālus policijai*. Sižetā šāda vai līdzīga informācija netiek sniegta.

[2] Par ombuda kompetenci.

Nemot vērā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmajā daļā ombudam noteikto kompetenci pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas izvērsti LSM pašregulējošajos dokumentos – VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālajās vadlīnijās¹ (turpmāk – LSM Redakcionālās vadlīnijas) un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā² – ombuda funkcijās ir pārraudzīt un sniegt savus atzinumus par to, vai LSM žurnālistikas vienību (raidījumu, sižetu, rakstu) saturā un to veidošanas laikā veiktās žurnālistiskās darbības un pieņemtie redakcionālie lēmumi atbilst profesionālās darbības principiem un ētikas prasībām. Līdztekus Sižeta un Raksta izvērtējumam ir jāņem vērā arī Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās noteiktais.³

Ievērojot minēto, ombuda iespējās ir sniegt atzinumu par Sižeta un Raksta un to sagatavošanas procesā pieņemto lēmumu atbilstību šādām LSM pašregulējošajām prasībām:

¹ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/media/509/download?attachment>.

² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/redakcionalas-vadlinijas-etikas-kodekss-un-citi-padomes-lemumi>.

³ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://latvijasradio.lsm.lv/public/assets/userfiles/Sabiedrisko%20mediju%20kara%20un%20konfliktu%20vadlinijas%202022.pdf>.

- 1) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2. punktā “Sabiedrības intereses” noteiktajam:

LSM misija ir strādāt sabiedrības interesēs, pēc augstākajiem profesionālajiem standartiem veidojot programmas un cita veida saturu.

LSM darbu nosaka sabiedrības intereses saņemt patiesu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem, [..], dzīvot drošā vidē, [..] un novērst maldinošas informācijas ietekmi..

- 2) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā “LSM darbības profesionālie principi” noteiktajam LSM darbības profesionālajam principam **Objektivitāte**:

LSM satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi.

Nav pieļaujama tendenciozitāte satura izklāstā, ziņu vai materiāla izkārtojumā, balss intonācijā vai vārdu izvēlē.

- 3) Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās noteiktajam:

Ziņu uztvere un virsraksti vai ziņu, sižetu u.c. formātu pieteikumi (ieskaitot pašreklāmu). Rēķinoties ar satraukumu un paniku, ko varētu radīt ziņas par draudiem, uzbrukumu, zaudējumiem, nepieciešamību sekot civilās aizsardzības dienestu rīkojumiem u.c. notikumiem tajā auditorijas grupā, kas informāciju saņem galvenokārt no īsiem formātiem (virsraksti, pieteikumi, īsi video, sociālo mediju ieraksti), vēlams izmantot informatīvus virsrakstus un pieteikumus. Virsrakstā jāietver informācija, kas ļauj saprast ziņas būtību (piemēram, citātam jāmin tā avots), lai virsraksts vai pieteikums netiktu uztverts kā apstiprināts fakts, komanda rīkoties. Ja žurnālists publicē konkrētu pamudinājumu rīkoties, tad tas tieši tā jāpasniedz (skat., Fukušimas pieredze, kad cilvēki neticēja TV un radio diktoriem, kamēr netika mainīta intonācija un netika uzsvērts, ka jāmeklē patvērums.).

[..] izmantojot sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju, jāpārlicinās par tās avotu patiesumu, jānorāda informācijas izcelsme. Skatītājiem, klausītājiem un lasītājiem ir skaidri jāsaprot, kas no demonstrētā/saturā minētā veidots ar žurnālistu spēkiem un kas attiecas uz aculiecinieku, dalībnieku vai citu avotu sniegto informāciju.

[3] Par LSM galvenās redaktora sniegtajām atbildēm uz ombuda uzdotajiem jautājumiem.

Ombuds savā 2026. gada 19. maija vēstulē Nr. 31/6-2 “Par informācijas sniegšanu” galvenajai redaktorei Anitai Braunai uzdeva šādus jautājumus:

1. Kādi redakcionālie apsvērumi noteica lēmumu iekļaut abās satura vienībās norādīto video materiālu?
2. Kā ir ticis pamatots lēmums redakcijām neievērot Aizsardzības ministrijas rekomendāciju dronu incidentu gadījumos neizplatīt foto un videomateriālus sociālajos tīklos?
3. Kā redakcijas pārliecinājās par norādītā videomateriāla autentiskumu?

LSM galvenā redaktore savā 2026. gada 21. maija atbildes vēstulē Nr. 14/4-10/26 (turpmāk – LSM atbildes vēstule) sniedza ombudam šādu informāciju (visi izcēlumi citētajā tekstā mani – E.A.):

*LSM informē, ka medija darbinieki regulāri piedalās NBS un citās drošības mācībās, un **nav saņēmis vispārēju rekomendāciju medijiem nefilmēt un nepublicēt dronus**. Pašlaik Latvija nav kara stāvoklī. Izvērtējot, vai iekļaut saturā kadrus ar droniem, kas pašlaik apdraud Latvijas gaisa telpu, LSM vadās pēc diviem galvenajiem kritērijiem:*

1. *Ja tas nav paša LSM filmēts materiāls, tad **ir jāpārliecinās, vai tas ir autentisks video**;*
2. *Jāizvērtē, **vai šāda video publicēšana nekaitē valsts drošībai vai nevājina aizsardzības spējas**.*

*Pēc [..]vēstules saņemšanas [..], LSM sazinājās ar NBS Apvienotā štāba Informācijas analīzes un vadības departamenta vadītāju Māri Tūtinu, lai pārrunātu šo LSM nostāju, un **NBS to atzīst par pamatotu**. Pašlaik LSM vadās pēc šādiem principiem, un, ja parādīsies apstākļi, kas liek tos pārskatīt, LSM to arī darīs. LSM atšķiras no dažādiem sociālo tīklu ierakstiem ar to, ka pārbauda informāciju un izvērtē kontekstu.*

*LSM ziņas par Latvijas gaisa telpas apdraudējumu sniedz **vienlaikus ar plaāku konteksta informāciju** atbilstoši aktuālajai situācijai, tai skaitā, par to, kā auditorijai šādos gadījumos rīkoties. LSM nepiekrīt, ka tikai tas, ka saturā iekļauj video ar dronu, vairo sabiedrībā paniku. Paniku var vairost tas, ja nav pietiekamas informācijas par notiekošo un zināšanu, kā apdraudējuma gadījumā rīkoties. **LSM arī plāno veidot papildu materiālus, kas palīdzētu auditorijai atpazīt dronu tuvošanos un sniegtu informāciju, kā dažādās situācijās rīkoties.***

*[..] aculiecinieka video LSM saturā iekļāva pēc tam, kad **bija saņēmis NBS apstiprinājumu, ka Latvijas gaisa telpu drons ir šķērsojis, un pārliecinājies par avota uzticamību.***

Iepazīstoties ar LSM atbildes vēstulē sniegto informāciju, ombuds konstatē:

1. Lēmumu publicēt Aculiecinieka video abās satura vienībās noteica redakcionālie

apsvērumi 1) par tā autentiskumu un uzticamību, 2) izvērtējums, vai tas nekaitē valsts drošībai un nevājina aizsardzības spējas, 3) Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) apstiprinājums tam, ka drons tiešām ir šķērsojis Latvijas gaisa telpu.

2. LSM nav saņēmis *vispārēju rekomendāciju* nefilmēt un nublicēt video ar droniem.
3. Redakcijas ir pārliecinājušās par informācijas avota uzticamību un Aculiecinieka video autentiskumu, neatklājot gan konkrēto veidu, kā tas ir bijis paveikts.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[4] Par redakcionālo lēmumu iekļaut LSM saturā Aculiecinieka video.

Lai arī LSM atbildes vēstulē nav sniegta tieša atbilde uz ombuda uzdoto jautājumu par redakcionālajiem apsvērumiem, kas noteica lēmumu iekļaut abās satura vienībās Aculiecinieka video, ombuds no LSM atbildes vēstules konstatēja, ka redakcionālā lēmuma pamatā ir bijuši šādi apsvērumi:

1) Aculiecinieka video autentiskums un tā avota uzticamība.

Šāds apsvērumi ir kritiski svarīgs faktos balstītā žurnālistikā, lai nodrošinātu to, ka auditorija saņem pārbaudītu, iespējami precīzu, faktos balstītu un uzticamu informāciju, nepieļaujot auditorijas maldināšanu, tendenciozītāti informācijas pasniegšanas veidā, notikuma vai patiesās situācijas izkropļošanu. Informācijas rūpīga pārbaude un kritiska izvērtēšana atšķir LSM veidoto ziņu saturu no tiešsaistes sociālo tīklu lietotāju ierakstiem savos individuālajos profilos un tajos publiskotajiem video vai foto materiāliem. Savukārt, ja kāda sociālo tīklu lietotāja veidotais saturs tiek iekļauts LSM saturā, LSM uzņemas atbildību par šī satura atbilstību LSM Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajām patiesuma, precizitātes un objektivitātes prasībām.

Lai arī LSM atbildes vēstulē nav sniegta informācija par to, kā LSM redakcija pārliecinājās par Aculiecinieka video autentiskumu un uzticamību informācijas avotam, ombudam neradās šaubas par šo prasību izpildi. Papildus LSM atbildes vēstulē ir norādīts, ka faktu pārbaudes nolūkos Aculiecinieku video ir konfrontēts ar NBS informāciju, lai pārliecinātos, ka drons tiešām ir šķērsojis Latvijas gaisa telpu;

2) iespējamais kaitējums valsts drošībai un aizsardzības spēju vājināšana.

Kā apliecinājums tam, ka Aculiecinieka video (*post factum*) nav nodarījis kaitējumu valsts drošībai un aizsardzības spējām, kalpo LSM atbildes vēstulē norādītā LSM konsultācija ar NBS Apvienotā

štāba Informācijas analīzes un vadības departamenta vadītāju Māri Tūtinu un saņemtais apstiprinājums, ka NBS LSM *nostāju atzīst par pamatotu.*

Ombuds Iesniedzēja vērtējumam, ka Aculiecinieka video ir izplatīti *bez jebkādam drošības norādēm - nefilmēt, divu sienu principa u.tml.,* var piekrist tikai daļēji, ciktāl tas attiecas uz Sižetu, jo Rakstā drošības norādes ir sniegtas pat tās dublējot, un atbilst LSM atbildes vēstulē rakstītajam – *LSM ziņas par Latvijas gaisa telpas apdraudējumu sniedz vienlaikus ar plašāku konteksta informāciju atbilstoši aktuālajai situācijai, tai skaitā, par to, kā auditorijai šādos gadījumos rīkoties.*

Tomēr ombuds sliecas piekrist Iesniedzēja vērtējumam, ka Aculiecinieka video *mudina privātpersonas rīkoties pretēji drošības institūciju rīkojumiem,* jo video iekļaušana saturā rada pretrunu ar Rakstā zemāk sniegtajām norādēm neizplatīt foto un videomateriālus sociālajos tīklos, un ne jau tāpēc, ka tādējādi tiktu veicināta dezinformācija vai atklātas kādas aizsardzības pozīcijas, bet gan tāpēc, ka tas var mudināt cilvēkus, ieraugot dronus, sākt tos filmēt, kas nav saprātīga rīcība apdraudējuma situācijā.

Diskutabls ir jautājums par to, vai Aculiecinieka video ir *pastiprinājis haosu un paniku sabiedriskajā telpā,* kā to vērtē Iesniedzējs. Ombuds piekrīt LSM atbildes vēstulē izteiktajām šaubām, ka *tikai tas, ka saturā iekļauj video ar dronu, vairo sabiedrībā paniku. Paniku var vairot tas, ja nav pietiekamas informācijas par notiekošo un zināšanu, kā apdraudējuma gadījumā rīkoties.* Tāpēc jo svarīgāk ir ziņas par gaisa telpas apdraudējumu līdztekus sniegt auditorijai arī informāciju par to, kā šādās situācijās rīkoties, kas Raksta gadījumā tas ir ticis arī ievērots.

Ombuds atzinīgi vērtē LSM atbildes vēstulē izteikto apņemšanos *veidot papildu materiālus, kas palīdzētu auditorijai atpazīt dronu tuvošanos un sniegtu informāciju, kā dažādās situācijās rīkoties.*

Ņemot vērā Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās noteikto prasību rēķināties ar satraukumu un paniku, ko varētu radīt ziņas par draudiem un nepieciešamību sekot civilās aizsardzības dienestu rīkojumiem, un tamdēļ izvēlēties šādām ziņām pēc iespējas informatīvus virsrakstus un pieteikumus, ir jāsecina, ka Raksta virsrakstā un Sižeta pieteikumā šī prasība ir ievērota, jo Raksta virsraksts informē, ka gaisa telpas apdraudējums *ir beidzies,* bet Sižeta pieteikums informē, ka drons Latvijas gaisa telpā ir ielidojis *uz brīdi;*

3) aizlieguma neesamība.

LSM atbildes vēstulē sniegtais apsvēruma – LSM *nav saņēmis vispārēju rekomendāciju medijiem nefilmēt un nepublicēt dronus. Pašlaik Latvija nav kara stāvoklī* – balstās indivīda t.s. *negatīvās brīvības* jeb *vispārējās atļautības* principā, kas nosaka, ka “atļauts ir viss, kas nav aizliegts”. Tomēr indivīda brīvības principa piemērošana sabiedriskā medija rīcības izvērtējumam ir ļoti strīdīgs jautājums. Lai gan, atšķirībā no valsts institūcijām, kuru rīcību nosaka publiskās varas princips “atļauts ir tikai tas, kas noteikts ar likumu”, sabiedriskajam medijam ir likumā garantēta redakcionālā neatkarība, tomēr sabiedriskais medijs nevar rīkoties vienīgi brīvas gribas vadīts, katrai tā rīcībai ir vajadzīgs ne tikai pietiekams, bet arī nepieciešams pamatojums (attaisnojums).

[5] Par nepieciešamo un pietiekamo pamatu iekļaut saturā Aculiecinieka video.

Iepriekš iztirzātie LSM apsvērumi ir uzskatāmi par *pietiekamo pamatu* redakcionālajam lēmumam publiskot LSM saturā Aculiecinieka video. Šī lēmuma loģiskā forma ir šāda: **vienmēr, ja** informācija 1) ir autentiska un uzticama, un 2) tā nenodara kaitējumu valsts drošībai un nevājina aizsardzības spējas, kā arī 3) nepastāv aizliegums šādas informācijas publiskošanai, **tad** (secinājums) ir *pietiekams pamats*, lai šo informāciju iekļautu LSM saturā. *Pietiekamais pamats* norāda uz tiem lēmuma pieņemšanas kritērijiem, ar kuriem ir pietiekami, lai lēmumu pieņemtu, proti, tie raksturo lēmuma iespējamības apsvērumus. Šajā gadījumā redakcionālo lēmumu pamato Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās teiktais: *izmantojot sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju, jāpārlicinās par tās avotu patiesumu, jānorāda informācijas izcelsme. Skatītājiem, klausītājiem un lasītājiem ir skaidri jāsaprot, kas no demonstrētā/saturā minētā veidots ar žurnālistu spēkiem un kas attiecas uz aculiecinieku, dalībnieku vai citu avotu sniegto informāciju.* Ombuds secina, ka minētais princips ir īstenots pilnībā.

Tomēr ne viss iespējamais ir arī nepieciešams, tāpēc redakcionālā lēmuma pilnīgam pamatojumam ir jāuzrāda arī tā *nepieciešamais pamats*, kas ir licis realizēt vienu konkrētu iespējamību. Redakcionālā lēmuma *nepieciešama pamata* loģiskā forma būtu šāda: **tikai tad, ja**, pastāvot pietiekamam pamatam, ir arī *nepieciešamība* publiskot kādu informāciju, **tad** tā ir jāpublisko. Sabiedriskā medija gadījumā šī *nepieciešamība* izriet no LSM misijas strādāt sabiedrības interesēs. Tādējādi no visas iespējami publicējamās informācijas sabiedriskais medijs publicē tikai to informāciju, kas atbilst sabiedrības interesēm saņemt patiesu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un novērst maldinošas informācijas ietekmi⁴.

⁴ Ievērojot loģisko korektumu, ir jāatzīmē, ka redakcionālo lēmumu pieņemšanai būtu nepieciešams apvienot šo lēmumu *pietiekamības* kritērijus un *nepieciešamības* kritērijus vienotā kritēriju kopā, kurā kritēriju savstarpējās

Lai arī redakcionālajam lēmumam publiskot Aculiecinieka video ir *pietiekams pamats*, tomēr neatbildēts paliek jautājums par šī lēmuma *nepieciešamo pamatu*. Izvērtējot abas satura vienības, ir jāsecina, ka informatīvi sabiedrība neko nebūtu zaudējusi, ja tajās netiktu ievietots Aculiecinieka video. Raksta informatīvais saturs ir pilnīgi uztverams un saprotams arī bez šāda video pielikuma, savukārt Sižets informatīvi būtu tikai ieguvis, ja Aculiecinieka video vietā kā fona informācija būtu lietoti NBS ieteikumi “Ko darīt drona incidenta gadījumā”, jo šajā gadījumā LSM būtu pilnvērtīgi un atbildīgi izmantojis Iesniedzēja norādīto sabiedriskā medija potenciālu informēt sabiedrību par drošību.

Ja informatīvi abas satura vienības neko nezaudētu, neizmantojot Aculiecinieka video, tad to emocionālā iedarbība, protams, mainītos. Tomēr ir jāņem vērā, ka auditorijas emocionālā uztvere ir grūti prognozējama, jo tā nav atkarīga tikai no pašas ziņas un tās pasniegšanas veida, bet arī no tiem atšķirīgajiem kontekstiem, kuros atrodas dažādie ziņas saņēmēji. Tāpēc viena un tā pati ziņa vienā auditorijas daļā var veicināt, piemēram, ieinteresētību, bet citā trauksmi un pat baiļu sajūtu, kā par to liecina Iesniegums.

Pasaulē viens no zināmākajiem un bieži citētais Profesionālo žurnālistu biedrības ētikas kodekss (*SPJ (Society of Professional Journalists) Code of Ethics*⁵) noteic, ka šādās situācijās būtiski ir pārdomāt, vai šāda satura publicēšana nerada kaitējumu. Tas nozīmē samērot divus aspektus: sabiedrības tiesības zināt un potenciālo apdraudējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[6] Ombuds neatzīst, ka iekļaujot Aculiecinieka video Sižetā un Rakstā, LSM būtu pārkāpis LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2. punktā noteikto LSM misiju strādāt sabiedrības interesēs, 1.4. punktā noteikto LSM darbības profesionālo principu *objektivitāte*, kā arī Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās noteikto regulējumu.

Redakcionālais lēmums par Aculiecinieka video iekļaušanu LSM saturā ir bijis ar pietiekamu pamatojumu, balstījies autentiskā un uzticamā informācijā, kas nav nodarījis kaitējumu valsts

saistības ir konjunktīvas (“un”). Tas ļauj nonākt pie lēmuma ar bisubjunktīvu (bikondencionāla saistība jeb abpusējība) noteiktību (“Vienmēr un tikai tad, ja kritēriji, tad lēmums”). Turklāt šāda apvienota apjoma kritēriju kopa loģiski nodrošina to, ka katrs kopas elements atsevišķi izsaka vienu lēmuma nepieciešamības aspektu, bet visi kopā sniedz pilnīgu lēmuma pietiekamības tvērumu.

⁵ SPJ Code of Ethics. Pieejams: <https://www.spj.org/spj-code-of-ethics/>.

drošībai un nav vājinājis aizsardzības spējas. Lēmums pieņemts nepastāvēt LSM saistošam aizliegumam šādas informācijas publiskošanai.

Vienlaicīgi ombuds nekonstatēja pamatojumu šāda redakcionālā lēmuma nepieciešamībai, proti, nesaskatīja pārliecinošus argumentus lietderīgumam iekļaut Aculiecinieka video LSM saturā.

Tomēr ombuds nerada arī pamatojumu Iesniedzēja secinājumam, ka Aculiecinieka video iekļaušana LSM saturā liecinātu par *sistēmisku drošības pārkāpumu*.

Lai varētu apstiprināt šādu vispārīgu apgalvojumu ar vienu, izolētu, turklāt pietiekami pamatotu video materiāla publiskošanas faktu, ir vēl nepietiekoši, jo sistēmiski pārkāpumi ir strukturāli (institucionāli) noteikti, un to cēlonis ir meklējams organizācijas kā sistēmas darbības principos.

LSM darbības principi ir formulēti SEPLPL 3. pantā, bet izvērsti LSM Redakcionālajās vadlīnijās. Ne likumā, ne vadlīnijās ombuds nav konstatējis tādas prasības, kas būtu pretrunā sabiedrības drošības apsvērumiem, vai veicinātu pastāvošo drošībai nepieciešamo noteikumu un procedūru pārkāpumus, piemēram, nivelējot redakcionālā satura kontroles mehānismus vai pieļaujot institucionālas atbildības neuzņemšanos par veidoto saturu.

Ombuds nerada pierādījumus, ka LSM pastāvošā redakcionālā satura uzraudzības sistēma pieļautu tāda satura publiskošanu, kam nebūtu redakcionāla pamatojuma. Šāds pamatojums, protams, var būt nepilnīgs vai pat kļūdainis, taču no tā nevar secināt satura redakcionālās uzraudzības un kontroles sistēmas neesamību vai nepietiekamu pārvaldību.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[7] Ņemot vērā, ka pārskatāmā nākotnē Latvijas gaisa telpas iespējamās apdraudējumu situācijas varētu arī atkārtoties, izstrādāt redakcionālas vadlīnijas, kā katrā dronu incidentiem veltītajā satura vienībā mērķtiecīgi ieļaut kontekstuāli piemērotu informāciju par drošības norādēm apdraudējuma laikā. Līdztekus pārdomāt, kā visefektīvāk to paveikt arī lineārās televīzijas un radio saturā. Ja katrā dronu incidentiem veltītajā satura vienībā auditorija redzēs vai dzirdēs vismaz dažus no NBS ieteikumiem, sabiedrībā nostiprināsies informācija par vēlamās rīcības algoritmiem apdraudējuma situācijās.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU